

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Національний гірничий університет»

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
для семінарських занять з курсу

“ОСОБЛИВОСТІ УСНОГО ПЕРЕКЛАДУ”

Дніпропетровськ

2015

Методичні матеріали для семінарських занять з курсу «Особливості усного перекладу» /Т. Ю. Введенська, О.М. Черкащенко – видавництво Нац. гірн. ун-ту– Д.: ДВНЗ «НГУ», 2014. - 12 с.

Автори:

Т. Ю. Введенська, канд. філол. наук, проф.

О.М. Черкащенко, старший викладач

Рекомендовано до видання редакційною радою Державного ВНЗ «НГУ» (протокол № від.11.14) за поданням методичною комісією за напрямом підготовки «Філологія» (протокол № від.11.14).

Подано методичні рекомендації для організації семінарських та практичних занять з курсу “Особливості усного перекладу”. Він містить перелік основних питань, що повинні розглядатись на семінарах курсу , деякі додаткові матеріали та літературні посилання. Призначено для студентів з напрямку підготовки «Філологія», спеціальності «Переклад».

Відповідальний за випуск: в.о. завідувача кафедри перекладу

Доктор філологічних наук, професор Алексеев А.Я.

ПЕРЕДМОВА

Мета викладання «Особливості усного перекладу»: сформувати у студентів навички усного перекладу з англійської мови на українську, а також англійською мовою з української. Курс спрямований на ознайомлення зі специфікою організації роботи та професійних обов'язків перекладача; оволодіння сучасними формами, засобами, технологіями усної перекладацької діяльності у різних типах організацій; розвиток особливої культури мислення, що здатна до аналізу, узагальнення інформації, постановки мети та вибору шляхів її досягнення; оволодіння культурою усного перекладу та мовлення.

Головними завданнями курсу «Особливості усного перекладу» є:

- знайомство студентів з сучасним станом дослідження проблем усного перекладу взагалі та його видів;
- розвиток вміння здійснювати усний переклад текстів різного ступеню складності;
- розвиток вміння правильно оформлювати текст перекладу відповідно до норм, типології текстів мовою перекладу;
- узагальнення і поглиблення культурного фонду знань студентів;
- розвиток у студентів здатності пояснювати стилістичні особливості тексту та засоби їх перекладу, робити самостійні висновки з спостережень за результатами перекладу провідних вітчизняних та іноземних перекладачів;
- ознайомлення з основними особливостями окремих видів усного перекладу (послідовний, синхронний, з аркуш тощо);
- розвиток прагнення постійного професійного розвитку та самовдосконалення;
- формування творчого, дослідницького підходу до організації перекладацької діяльності, вміння здійснювати самоконтроль, самоаналіз та об'єктивну самооцінку власної перекладацької діяльності.

В сучасному глобальному суспільстві існує потреба в спеціалістах широкого профілю, які вільно володіють іноземною (найчастіше англійською як міжнародною) мовою та здатні забезпечувати спілкування різномовних представників у різноманітних професійних сферах. Перекладацька діяльність передбачає наявність перекладацької компетенції, що включає певні особистісні якості, здібності, навички та вміння, оволодіння якими є необхідними щодо вимог до спеціалістів даної області. Курс «Особливості усного перекладу» розкриває закономірності і структуру перекладацького процесу як особливого спеціалізованого виду мовленнєвої діяльності та сприяє оволодінню методикою підготовки до виконання усного перекладу та здійснення усного перекладу українською мовою англійських текстів та англійською мовою українських текстів різного ступеню складності.

Особливості усного перекладу

Програма практичних занять

На практичних заняттях крім обговорення та аналізу теоретичних питань, рекомендовано використовувати ряд інтерактивних методів (проектів, кейс-методів, рольових ігор), а також велику кількість вправ з аудіювання, повторювання, запам'ятовування тощо.

Інтерактивні методи сприяють формуванню надпредметних компетенцій (дослідницькі, комунікативні, організаційні, навички роботи у команді тощо), необхідних для подальшої успішної професійної діяльності. Ігри допомагають зняти емоційну напругу та сприяють розвитку навичок розсіювати увагу.

В залежності від тематики та цілей практичного заняття, вправи на аудіювання можуть бути спрямованими на розвиток та закріплення вміння виділяти ключову інформацію, граматичні та лексичні труднощі, визначати прецизійні слова. 8. Виконання вправ на тренування навичок мнемотехніки дозволяє розвивати пам'ять та запам'ятовувати великі об'єми інформації. Ці вправи включають певну послідовність ряду слів, чисел, топонімів, слів-реалій.

Обов'язковими є також вправи, що сприяють розвитку:

- 1) навичок трансформацій;
- 2) навичок переходу з однієї мови на іншу;
- 3) техніки усного мовлення;
- 4) темпу мовлення;
- 5) навичок керування мовленнєвими механізмами.

Подібні вправи та інтерактивні методи повинні бути невід'ємною складовою підготовки магістрів до усного перекладу з урахуванням видів усного перекладу, а також особливостей жанру та стилю у перекладі.

СЕМИНАР № 1

Предмет, об'єкт та завдання усного перекладу.

1. Роль та місце перекладу в сучасному глобальному світі.
2. Переклад як засіб міжмовної та міжкультурної комунікації.
3. Предмет і завдання дисципліни.
4. Історія становлення та розвитку перекладацьких шкіл та асоціацій.
5. Провідні вітчизняні та зарубіжні перекладачі.
6. Зв'язок дисципліни з іншими науками

СЕМИНАР № 2

Види усного перекладу та сфери їхнього використання

1. Види усного перекладу та сфери їхнього використання.
2. Особливості послідовного перекладу.
3. Контактний переклад та умови його використання.
4. Переклад з аркушу (усно-зоровий переклад).
5. Синхронний переклад: загальна характеристика.
6. Переклад-«шепотіння».

СЕМИНАР № 3

Роль пам'яті у процесі усного перекладу

1. Поняття білінгвізму та фонових знань у перекладі.
2. Білінгвальний психологічний механізм та його рівні.
3. Особливості психологічних механізмів, задіяних в процесі усного перекладу.
4. Особливості процесу смислового сприйняття мови.
5. Роль пам'яті у процесі усного перекладу у різних видах усного перекладу.
6. Вправи на розвиток короткочасної пам'яті.

7. Можливості покращення довготривалої пам'яті.
8. Виконання вправ на тренування навичок мнемотехніки, що дозволяє розвивати пам'ять та запам'ятовувати великі об'єми інформації.

СЕМИНАР № 4

Передперекладацький аналіз тексту

1. Аналіз тексту за основними параметрами:
 - 1.1. автор тексту
 - 1.2. цільова аудиторія
 - 1.4. тип тексту
 - 1.3. мета перекладу
 - 1.5. функціонально-стильові особливості тексту
2. Перекладацькі стратегії.

СЕМИНАР № 5

«Пропуски» у сприйнятті усного дискурсу та «заповнення їх» при перекладі.

1. «Лакуни» в процесі усного перекладу.
2. Суб'єктивні фактори, що ускладнюють сприйняття усного тексту.
3. Об'єктивні фактори та їх класифікація.
4. Фонологічні пропуски та можливості їх подолання.
5. Лексичні та граматичні пропуски та шляхи їх попередження.

СЕМИНАР № 6

Лексичні труднощі усного перекладу.

1. Норми лексичної еквівалентності та засоби її досягнення.
2. Шляхи перекладу термінологічних слів; сталих фраз та фразеологізмів.
3. Переклад числівників, власних імен, культурно-маркованих одиниць, аббревіатури, акронімів.
4. Неологізми.
5. «Фальшиві друзі» перекладача.

СЕМИНАР № 7

Граматичні труднощі усного перекладу

1. Особливості перекладу артиклів.
2. Особливості перекладу часових форм дієслова.
3. Порядок слів в англійському та українському реченнях.
4. Синтаксичні трансформації при усному перекладі.

СЕМИНАР № 8

Урахування особливостей жанру та стилю у перекладі.

1. Інформаційне повідомлення. Переклад канцеляризмів
2. Особливості перекладу науково-технічних текстів під час конференцій/засідань тощо.
3. Переклад під час переговорів.
4. Політичний дискурс та усний переклад. Особливості перекладу офіційної бесіди, інтерв'ю.
5. Гумор у перекладацькій діяльності; переклад жартівливих висловлювань.

СЕМИНАР № 9

Міжнародний етикет та моральний код перекладача.

1. Особливості менталітету різних культур.
2. Врахування менталітету різних культур при перекладі.
3. Необхідність адаптації текстів з урахуванням лінгвістичних та соціокультурних факторів.
4. Особливості перекладу власних та культурно-маркованих термінів.

5. Професійна етика та моральний код перекладача.
6. Основні правила перекладацької етики.

СЕМИНАР № 10

Методика підготовки до виконання усного перекладу

1. Самопідготовка та самовдосконалення перекладача як необхідна складова успішної перекладацької діяльності. Методики психологічної, лінгвістичної та екстралінгвістичної підготовки.
2. Пошук інформації в спеціалізованій літературі (довідники, словники) та Інтернеті.
3. Складання власних лексиконів-глосаріїв за певною тематикою та глосаріїв перекладацьких термінів.
4. Систематизація інформації щодо ситуації перекладу.
5. Оцінювання результатів перекладацької діяльності.

СЕМИНАР № 11

Комплексний тренінг навичок усного перекладу

1. Переклад-медіація.
2. Переклад-супроводження.
3. Переклад переговорів.
4. Переклад презентацій.
5. Переклад текстів із перекладацькими коментарями стосовно лексичних, граматичних, стилістичних особливостей текстів..

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ ДЖЕРЕЛА

1. Алексеева И.С. Профессиональный тренинг переводчика: Учеб. пособие по устному и письменному переводу для переводчиков и преподавателей // И.С. Алексеева. – СПб.: Союз, 2004. – 288 с.
2. Виссон Л. Синхронный перевод с русского на английский: приёмы, навыки, пособия / Л. Виссон. – М.: Р. Валент, 2005. – 269 с.
3. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні, та жанрово-стилістичні проблеми / В. І. Карабан. – Вінниця : Нова книга, 2004. – 567 с.
4. Карабан В. І. Переклад з української мови на англійську мову : [навчальний посібник-довідник для студентів вищих закладів освіти] /Карабан В. І., Мейс Дж. – Вінниця : Нова книга, 2003, – 608 с.
5. Корунець І.В. Нарис з історії західноєвропейського та українського перекладу. – К.: КДЛУ, 2000. – 86 с.
6. Максимов С.Є. Усний двосторонній переклад (англійська та українська мови). – К.: Ленвіт, 2007. – 416 с.
7. Миньяр-Белоручев Р.К. Записи в последовательном переводе. – М.: Стелла, 1997. – 137 с.
8. Нелюбин Л.Л. Переводоведческая лингводидактика: учеб.-метод. пособие [Электронный ресурс] / Л.Л. Нелюбин, Е.Г. Князева. – М.: Флинта; Наука, 2009. – 320 с. // ЭБС "Книгафонд". – Режим доступа: <http://www.knigafund.ru>.
9. Мирам Г. Профессия: переводчик. – К.: Ника-центр, 2006. – 160 с.
- 10.
- 11.Нестеренко Н. М. A Course in Interpreting and Translation : [посібник для студентів і викладачів вищих навчальних закладів] / Н.М. Нестеренко.– Вінниця : Нова книга, 2004. – 240 с.
- 12.Селиванова Е. А. Стратегии и тактики переводчика в диалогической модели вторичной коммуникации / Е. А. Селиванова // Вісник

- Харківськ. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. – Серія: «Романо-германська філологія». – 2003. – № 611. – С. 3-7.
13. Терехова Е.В. Двусторонний перевод общественно-политических текстов (с элементами скорописи в английском языке): учеб. пособие [Электронный ресурс] / Е.В. Терехова. – М.: Флинта, 2012. – 319 с. // ЭБС "Книгафонд". – Режим доступа: <http://www.knigafund.ru>.
 14. Фомин С.К. Последовательный перевод (Английский язык): Книга преподавателя [Электронный ресурс] / С.К. Фомин. – М.: Восток-Запад, 2006. – 352 с. // ЭБС "Книгафонд". – Режим доступа: <http://www.knigafund.ru>.
 15. Фомин С.К. Последовательный перевод (Английский язык): Книга студента [Электронный ресурс] / С.К. Фомин. – М.: Восток-Запад, 2006. – 256 с. // ЭБС "Книгафонд". – Режим доступа: <http://www.knigafund.ru>.
 16. Чужакин А. П. Мир перевода-5. Practicum. – 3-е изд., расшир. и доп. / А.П. Чужакин. – М.: Р. Валент, 2003. – 232 с.
 17. Чужакин А. П. Прикладная теория устного перевода и переводческой скорописи: курс лекций / А.П. Чужакин. – М.: Р. Валент, 2003. – 232 с.
 18. Чужакин А.П. Устный перевод XXI. SEQUEL: практика + теория, синхрон / А.П. Чужакин. – М.: Р. Валент, 2002. – 227 с.
 19. <http://www.press.uchicago.edu/Misc/Chicago/cmosfaq.html> (правила бібліографічного оформлення цитованої літератури, інформація про інші корисні для авторів письмових творів сайти);
 20. Філологія та лінгвістика - <http://www.filologia.su/sociolingvistika>
 21. Практика перекладу – <http://study-english.info/sites-for-translators.php>,
 22. http://terralinguistica.ru/island/Inet_for_translators.html
 23. <http://translation-blog.ru/sayty-i-stati/>
 24. www.links-guide.ru/perevodcheskie-portaly
 25. www.li-terra.ru/blog/podborka/

Розробник: Т.Ю.Введенська, кандидат філологічних наук, доцент
О.М. Черкащенко, старший викладач

Затверджено кафедрою перекладу

Державного вищого навчального закладу

«Національний гірничий університет»

Протокол № 4 від "13" жовтня" 2014 р.

ББК 81.2Англ-8я73

©ДВНЗ «НГУ», 2014